

פרשת ויחי-חזק

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יָמֵי-יַעֲקֹב שְׁנַיִם חֲמִישֵׁי שָׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמָאתַיִם שָׁנָה:

מן הראוי ללמוד את דברי הרמב"ן (בתחלת הפרשה) הנוגעים לכלל לישראל בגלות, והמעייין בדבר יבין כמה שייכים לתקופה בה אנו נמצאים כעת. וז"ל: כבר הזכרתי (לעיל ריש סדר לט) כי רדת יעקב למצרים הוא גלותינו היום ביד החיה הרביעית (בדניאל, סדר ה') רומי הרשעה. כי בני יעקב הם עצמם סבבו רדתם שם במכירת יוסף אחיהם ויעקב ירד שם מפני הרעב וחשב להנצל עם בנו בבית אוהב לו, כי פרעה אוהב את יוסף וכבן לו. והיו סבורים לעלות משם ככלות הרעב מארץ כנען. כמו שאמרו לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבר הרעב בארץ כנען. והנה לא עלו אבל ארץ עליהם הגלות ומת שם ועלו עצמותיו. וזקני פרעה ושריו העלוהו ועשו עמו אבל כבוד. וכן אנחנו עם רומי ואדום אחינו הסיבנו ביאתינו בידם כי כרתו ברית עם הרומיים ואגריפס המלך האחרון לבית שני ברח אליהם לעזרה, ומפני הרעב נלכדו אנשי ירושלים, והגלות ארץ עלינו מאד לא נודע קצו כשאר הגלויות, ואנחנו בו כמתים אומרים יבשו עצמותינו נגזרנו לנו. ויעלו אותנו מכל העמים מנחה לה' ויהיה להם אבל כבוד בראותם כבודנו ואנחנו נראה בנקמת ה' יקימנו ונחיה לפניו. עכ"ל.

והנה, גם אנו כיום כאן בארה"ק נמצאים ב"ה במצב הרבה יותר טוב מהמצב בו היינו בחו"ל, ואף מרוב הזמן בו היינו כאן בארה"ק, בין בזמן בית ראשון ובין בזמן בית שני. ודאי שרוב השולטים עלינו עדיין אינם שומרי תורה ומצוות, וחלקם אפילו מהנזכרים בברכת המינים, אך בסופו של דבר זהו שלטון של יהודים. לפי המצב הנתון כיום, המלכות החזקה בעולם היא המלכות המאגדת 50 מדינות ביבשת אמריקה. העומד בראשה כיום נראה כנוטה חסד לעם ישראל ולארץ ישראל, אך הוא גם ביזנס'מן היודע לדאוג לעסקיו. לא תמיד השכילו היושבים בשלטון בארה"ק לקבל את כל ההטבות שהציע, ומזה הבין שיש לו "שותפים" נוספים במזרח התיכון, משתלמים יותר, וחזקים יותר. מאידך, דברים רבים שייסיעו ליישוב ארץ הקדש ולבטחון יושביה (פעמים רבות מדובר בדברים שייסיעו למנוע שפיכת דם יהודי בארה"ק), מהססים השלטונות לעשות ללא אישור של "הדוד מאמריקה". איני יודע אם אמריקה היא מלכות אדום, אך מעשי השלטונות בעניינים אלו, מזכירים מאד את בקשות החסות והעזרה ממלכות רומי בימים ההם (ואגב, כיום ב"ה הכח והעצמה של עם ישראל חזק הרבה יותר ממה שהיה באותן 'יתר על מאתיים שנה' בהן 'חזרה מלכות לישראל' כלשון הרמב"ם בהלכות חנוכה) §.

בשנתיים האחרונות מתגברים גלי העליה לארה"ק על ידי יהודים ממקומות רבים מרחבי העולם (גם מקומות בהם בעבר -ולעיתים גם היום- נשמע קולם של מואסי ארץ חמדה). חובה עלינו לנצל הזדמנות זו, ולעודד ככל האפשר עליית יהודים שומרי תורה ומצוות מכל החוגים לעלות לארה"ק. כמובן שצריך לדאוג גם לאופן בו מתנהלת עלייה של כל קהילה, כדי שלא יצא הפסדם בשכרם §. ב"ה, יש בארץ מספר קהלות מבוססות ומסודרות של יהודים שעלו ארצה בצורה מאורגנת כקהילה. אם כל שומרי תורה ומצוות יעלו לארה"ק, נהיה אנו הרוב, ונוכל להקים ממשלה המתנהלת על פי תורה"ק §. אין ספק שדבר זה ירזו ביותר את הגאולה השלמה בביאת משיח צדקנו.

סיום חומש בראשית

בשבת זו אנו מסיימים את חומש בראשית, הראשון מחמשת חומשי התורה ומכל כ"ד כתבי הקדש. בכל חומש בראשית יש שלש מצוות בלבד, שאר הספר עוסק בעניין בריאת העולם ועניין האבות הקדושים. כבר בעלון הראשון עמדנו על כך שבכל מה שנראה לנו כסיפורים, נמצא החלק הפנימי של מצוות התורה הקדושה, וכן דברים שיש בהם כדי ללמדנו הנהגות שונות בחיי היום יום.

שני עניינים חשובים עליהם כדאי לתת את הדעת כשאנו מסיימים אחד מחמשת חומשי התורה (כוונתי לא רק לחומש בראשית):

א. הלומדים חומש כסדר, בלא"ה רגילים לחזור על הנלמד בסיום כל ספר. אך גם עם ילדים בגיל הרך, שכל לימוד הוא בעל פה, כדאי למצא זמן בשבוע בו קוראים את הפרשה האחרונה, לחזור בקצרה על כל הנלמד בחומש זה. על פי רוב שבוע אחד מספיק בשביל זה. אני רגיל לעשות זאת בשנים האחרונות בכיתתי, ואני ממליץ לכל מלמד -והורה- לעשות זאת. התועלת בכך רבה מאד. אגב, סיום חומש שמות הוא בתקופה שבין פורים לפסח (בשנה פשוטה), ואת החזרה על פרשיות שמות עד בשלח אפשר בקלות לשלב עם סיפור יציאת מצרים.

ב. השמחה בסיום כל אחד מחמשת חומשי התורה. חשוב מאד להראות את שמחתנו בסיום כל אחד מחמשת חומשי התורה. בכל מקום יש את ההתרגשות בבית הכנסת בסיום קריאת הפרשה, אם בהכרזת חזק ונתחזק או מנהגים שונים אחרים הנהוגים בסיום ספר (כמו למשל: נגון הקדיש שאחר הקריאה בנגון נבחר). כל מקום לפי מנהגו. ברוב מוסדות החינוך, דואגים בדרך כלל לסמל זאת באווירה חגיגית, בעיקר בגיל הרך. יש מוסדות בהם רגילים לערוך איזו מסיבה קטנה ביום ששי של סיום החומש, או ביום ראשון שאחריו בו מתחילים את החומש הבא. הדבר מוסיף המון לחינוך הילדים לקיום מצוות התורה מתוך שמחה. כדאי מאד לדאוג גם בבתי לסמל את השבתות בהן מסיימים חומש באופן חגיגי יותר משאר שבתות. סיום חומש בראשית הוא המורגש ביותר, כי סיומי שאר החומשים חלים בזמנים בהם בלא"ה מסמלים משהו (שמות: אחת מד' פרשיות, ועכ"פ זהו זמן חגיגי בין פורים לפסח, או סמוך לפורים. ויקרא: סמוך מאד לחג השבועות. במדבר: חל בימי בין המצרים, ואף שבשבת אין מנהגי אבלות, יתכן שיש כאלה שיפריע להם לעשות אז שמחה גדולה יותר).

תגובות והשלמות לעלוניו קודמים

באיחור רב אני מגיב להערות שהעירוני על העלוניו האחרונים. ראשית כל, אני מתנצל בפני הקוראים הנכבדים על האיחור הרב במתן התגובות עקב טרדות שונות בהן הייתי טרוד בזמן האחרון.

למרות שישנן הערות הממתינות לתגובות כבר מתחלת החרף, אך אני מעדיף להתחיל מתגובות הממתינות מהעת האחרונה ממש, ושייכות לענייני דיומא. הערות ישנות יותר עוסקות בדברים השייכים במשך כל ימות השנה.

תגובות להערות בענייני חנוכה. התייחסתי יותר מפעם אחת לתופעה הנפוצה כיום אצל רבים הקובעים את ימי החנוכה לתפילות על עניין זה או אחר, לפעמים בקברו של צדיק זה או אחר. כמו כן התייחסתי לאלה המחפשים דווקא בימי החנוכה את הזמן להרבות בלימוד, וקובעים סדרי לימוד בזמנים בהם במשך השנה אינם מנוצלים אצלם בדווקא ללימוד, אך בימי החנוכה יחפשו לקבוע סדרי לימוד וכו', ובעיקר לאבות ובנים. קבלתי תגובות רבות על שני עניינים אלו. לצערי כל התגובות שקבלתי על נושא זה, היו לא ענייניות כלל. אחד ציטט מספר מסויים שכתב ששמע מאדם גדול זה או אחר, אחר כתב ששמע ממישהו על אדם גדול שנהג כך וכך. כדי למנוע אי הבנות, איני זוכר אם כבר הודעתי זאת כאן, אבהיר זאת כעת: התייחסותי לתגובות מותנית בשני תנאים:

א. המעיר קרא באמת את הדברים שכתבת. קריאה ממש, ולא קריאת שתי מילים הגורמות לו לקפוץ כנשוך נחש.

ב. המעיר מצטט מספר מוסמך, לא מתוך סיפורים ששמע, או עובדות שראה אצל אדם גדול זה או אחר.

ובכל זאת, אגב בקצרה להערה שהוערה על ידי כמה קוראים: לגבי ריבוי תפילות בחנוכה, באמת לא הביאו המעירים מקור כלשהו, אלא רק ציטוטים ממודעות של קופות צדקה למיניהן, מודעות הנתלות ברחובה של עיר, או מודעות המתפרסמות בעיתון זה או אחר.

לגבי ריבוי לימוד תורה בחנוכה: כמה קוראים ספרו על רבנים מסויימים שדברו על כך. יהודי יקר סיפר שמרן הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל עורר על כך שצריך ללמוד בחנוכה יותר משאר ימות השנה. ראשית, אין מה להוכיח מהוראה (במידה ואכן הורה) לבחור ישיבה הסמוך על שלחן אחרים, ועדיין לא זכה להקים בית, בו עליו לדאוג גם לאשתו ולילדיו. שנית, הגרי"ג לא אמר להרבות בלימוד בחנוכה, אלא כאב לו על ביטול תורה בחנוכה יותר מדי. אכן, על כך אין חולק. יהודי חייב ללמוד כל רגע ורגע, וגם בימי חנוכה אינו פטור מכך. מכאן ועד לדבר על ריבוי לימוד בחנוכה יותר משאר ימות השנה?

כתבתי על הנהגה מוזרה ותמוהה בכמה ישיבות בשנים האחרונות: בחנוכה נמצאים בישיבה, אך אחרי חנוכה יוצאים לשבת חופשית מיום חמישי ועד יום שני שאחריו (או אפילו יותר מכך). האם לבטל תורה לאחר חנוכה קל יותר מביטולה בימי החנוכה?

באחד המכתבים כתב הכותב כי השל"ה כותב כי בחנוכה יש להרבות יותר בלימוד התורה. נו, הלוואי ואזכה לדעת את כל הספרים עליהם ישאלוני בבית דין של מעלה. עד בקיאות בספרי השל"ה הקדוש, יש לי עוד הרבה. מכיוון שלא צויין מראה מקום ברור, לא טרחתי לבדוק בעצמי, אך מאוחר יותר אמרו לי שהשל"ה כותב שבחנוכה היו רגילים בישיבות ובתלמודי התורה לצאת לחופשה, היה רק כדי לחזור על הלימוד בימים הללו (אגב, יתכן מאד שהשל"ה התכוון רק לסדר הלימוד שהיה נהוג בישיבות באשכנז ואוסטרייך בימים ההם. חנוכה (בזמן חורף, וכן חג השבועות בזמן קיץ) היה סיום חלקו הראשון של ה"זמן", ובחנוכה היו חוזרים על לימודם). לצטט את דברי השל"ה במגמתיות כראיה לשיטתם, זהו סילוף דברי השל"ה. יצויין כי השל"ה כותב כן גם על ר"ח (בזמנו גם בישיבות למדו בר"ח פחות משאר ימי החודש), ועל עוד ימים בהם רגילים להתבטל. אילו היה חי השל"ה הקדוש כיום, סביר להניח שהיה מעיר כל חמתו על ביטול תורה שאחרי חנוכה, וכן על ביטול תורה בסופי שבוע (מה שנקרא "ליל שש"), הרבה יותר ממה שכתב על ביטול תורה בחנוכה.

לעלון מס' 49 הכנה לחנוכה. בסוף דברי הבאתי את דברי הרמב"ם שכתב שאחר נס חנוכה 'חזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה'. כתבתי את הידוע לכל, כי ברוב אותה תקופה, היה המצב של כלל ישראל גרוע הרבה יותר מהמצב כיום, ואם כן כ"ש שיש להודות לקב"ה על מצבנו כיום כאן באר"ק. כתגובה ציטט לי מאן דהו את אחד ממואסי ארץ חמדה (יחזירוהו לקב"ה בתשובה שלמה), שביאר שהכוונה שאותן מאתיים שנה היו ראיות למלכות (אך בעוה"ר...). לתלות דברי הבל כאלה ברמב"ם זהו ביזוי כבוד התורה מאין כמוהו. מעולם לא שמענו שיש להודות על מצב ש"יכול היה להיות", אם למעשה בסוף לא היה. ובר מן דין, כידוע שהיו גדולי עולם שהתבטאו על הקמת המדינה שהיה זה זמן ראוי לגאולה אלה שפורקי העול לקלו והחמיצו את השעה. האם אותו אדם שביאר כך את דברי הרמב"ם יעלה על דעתו להודות לקב"ה על הקמת המדינה בגלל זה?

החברת שתשנה את שלום הבית

שלכם!

דוד רוזנטל

מנכ"ל החברה

כעת במחיר הסוכסוך

25 ₪

50 ₪

העלון השבועי בחסות מכון שלמחא הדרכה מקצועית לחתנים ולזוגות

ע"י הרב דוד רוזנטל 0548567122

שי לפונים דרך עלון זה

ציון *: בעניין זה ניתן לשמוע הרחבה בקו השיעורים: 0773541079. שלוחה 1: מאמרי המשך והרחבה לדברים שבעלון, ותגובות להערות. שלוחה 8: הקלטת תגובות (ההודעה עצמה לא תושמע בקו). אשתדל בל"נ להקליט תגובות להערות הקוראים. שלוחה 4 (בבנייה): שיעורים וסיפורים לילדים (3-8) בפרה"ש, תנ"ך, עני"ד, ועוד. שלוחה 7: שיעורים יומיים לילדים (מהכיתה).

להערות והארות בענייני העלון:

יחזנתו נימנן קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com. וכן בקו התורה והמצוה 0773541079 ניתן לתרום (גם הנצחות לע"נ, להצלחת, וכד') בעמדות נדרים פלוס: 'עדת יראים-אשטרייך' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחבורים'.

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק עדת יראים-אשטרייך מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב'): 15:05.

פרשת ויחי: מנחה בחול: 4:35. מנחה ב" בטבת וכן בעש"ק ובשב"ק: 4:00. שחרית בשב"ק (קבוע): 8:30. ערבית מוצש"ק: 15:15.

פרשת שמות: מנחה בחול: 4:35. ערבית מוצש"ק: 15:05.

יבנה המקדש: ויחי: כהונה: מלכיה. לוי: נתניהו. השיר: ל ומי כמכה. מסכת שבת: פרק ה'. שמות: כ': ל': נתניהו